

راستی در آینه خرد

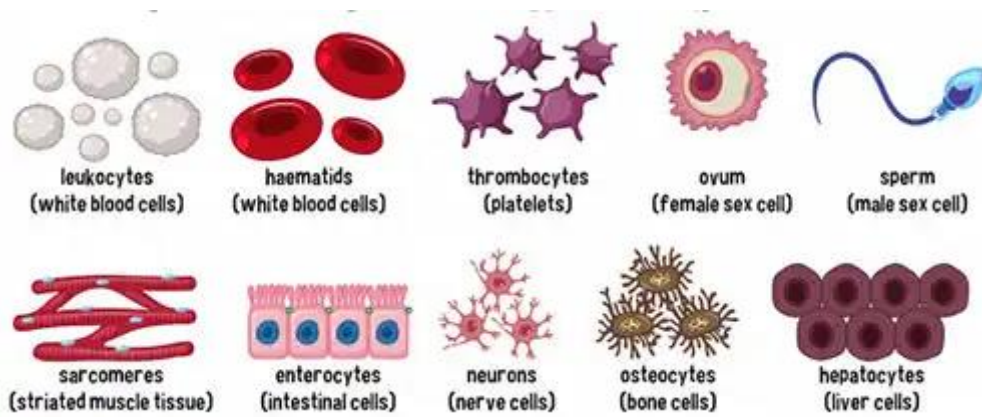
ماه جون 2024 میلادی

نویسنده : دکتر بصیر کامجو

اول - مدخلی برسوژه پژوهش

قبل از ورود به سوژه مقاله ، گفتنی است که رویکرد پژوهش در مورد شناخت راستی در همه زوایا وموزات هستی قابل درک است. چونمفادتحقیق علمی همه شاخه های اساسی علم امروزی دریافت راستی است ، وبگونه کلیت درسه بخشعلومذیل تقسیم بندی می گردد :

1 - علوم طبیعی (علم فزیک ، علم شیمی ، علم زیست شناسی ، علوم زمین ، علم فضایی ...)

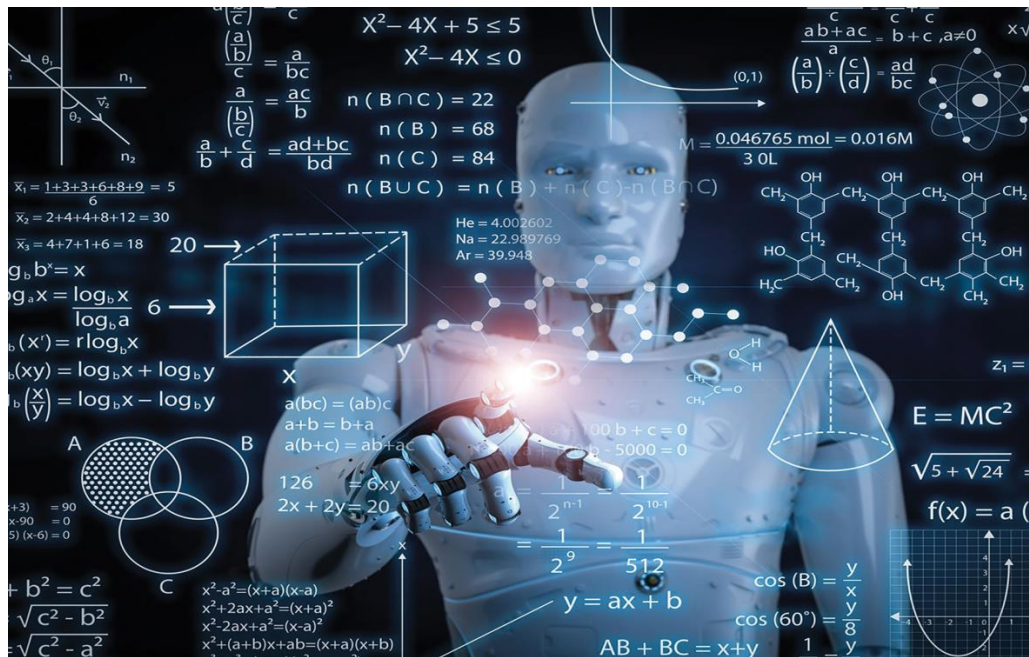
این پرتره برگرفته شده از : ISIC ، سازمان بین المللی دانشگاهیان

2 - علوم اجتماعی (علم روانشناسی ، علم جامعه شناسی ، علم انسان شناسی ، علم اقتصاد ، علوم سیاسی ...)

این پرتره برگرفته شده از : مرجع مقالات تخصصی ایران (ISIArticles)

3 - علوم صوری (علم ریاضیات ، علم منطق ، علم کامپیوتر ...) می باشند .

این شمایل برگرفته شده از : روزنامه فرهیختگان

بدین موجب اقرار باید کرد که ! همین بازشناسی راستینه هستی ، بوسیله خرد و دانش امروزی ، آگاهی و شناخت بشر را تقویت می بخشد تا انسان هوشمند پیوسته در اوج دگرگونی ها ، فرایند ترکیب ، چرخش ، جهش ، جنبش ، تغییر و تکامل شیء را در دائره « بُود » ، بسوی نو و نو شدن قبول و تائید نماید و به تأمل و بررسی قرار دهد .

ادراک و پوی بردنبه فهم « راستی » در پهنه هستی ، بی نهایت گسترده و یک رویکرد همه شمول است . مگر این نوشته برای دست یابی به کنه مسئله ، تنها به پیشکش اندیشه تعارف فرگشت و خلقت جهان هستی ، از دیدگاه علمی و فلسفی و باورمندی ادیان از این پرسش اکتفا می کند .

مرام از پیشکش پرسمان " راستی در آینه خرد " یافتن قوانین و پیمانانه های زرسنج دانشی برای شناخت « راستی » از جهان هستی است .

در مورد مفهوم " راستی در آینه خرد " تفاسیر مختلفی وجود دارد که هر کدام از دیدگاهی به این مسئله می پردازند .

خرد به اسم نیرویی شناخته می شود که انسان را قادر به درک راستی و تمایز میان راست و دروغ می سازد .

آینه نیز نمادی از جلوه گری و بازتاب است ، در آینه خرد می شود راستینه ها را آنگونه ای که هستند ، بدون هیچگونه دستکاری یا پیش داوری ، مشاهده کرد . بر این اساس ، " راستی در آینه خرد " به مفهوم تجلی در ستر استینه ها بوسیله خرد اندیشی تفسیر و تبیین می شود .

آشکار شدن " راستی در آینه خرد " نیازمند تلاش جهت پالایش خود خرد از این زنگارها و تمرین تفکر خردورزانه و نقادانه در فرایند شناخت است . مانند آن که آینه شمایی بدون چشم داشت از آنچه در مقابلش قرار دارد را نشان می دهد ، خرد نیز می تواند راستینه ها را بدون زیردراش قرار گرفتن از سئش ها ، جهت گیری ها یا باورهای فردی ، درک کند .

اما مانند آینه‌ای که می‌تواند زنگار بگیرد، خرد نیز می‌تواند زیرگیر ایبیسازه های مختلفی مانند : **هوسها ، جهل ، غفلت و شهوت** قرار گیرد.

هنگامی که این اتفاق می‌افتد، خرد دیگر نمی‌تواند راستی را به گونه روشن ببیند و ممکن است دچار کجروی و اشتباه شود.

بدین مناسبت ، برای اینکه خرد بتواند به درستی کار کند، باید آن را از ، زنگارها و اکسیدها پاک نگه داشت. شیوه های گونه گون ای برای اجرای این کار وجود دارد ، از جمله :

یک - تفکر و پژوهش ژرف : خوانش و نگرش و تفکر در مورد پرسشهای مختلف، به ویژه پرسشهای فلسفی و مینوی ، می‌تواند به تقویت خرد و افزایش قدرت باز شناسی آن کمک کند.

دو - مراقبه و خودآگاهی : مراقبه و خودآگاهی به فرد یاری می‌رساند تا از افکار و سئوهای خود آگاه شود و آنها را تفتیش و واری کند. این امر می‌تواند به جلوگیری از دخالت سئوها و جهت گیری ها در فرآیند تفکر خردورزانه کمک نماید .

سه - سازگاری و گفتگوی آزاد : سازگاری و گفتگوی آزاد با افراد دارای دیدگاه‌های مختلف، به فرد مدد می‌رساند تا از پیرامون مختلف به مسائل نگاه نماید و از جهت گیری ها ، خود دوری کند.

چهار- پرهیز از شهوات و اغرایز : پرهیز از شهوات و اغرایز نفسانی، به فرد یاری می‌رساند تا زیرکاری آنها قرار نگیرد و نکاویت ، زیرکی و هوشیاری خود را فدای آنها نکند.

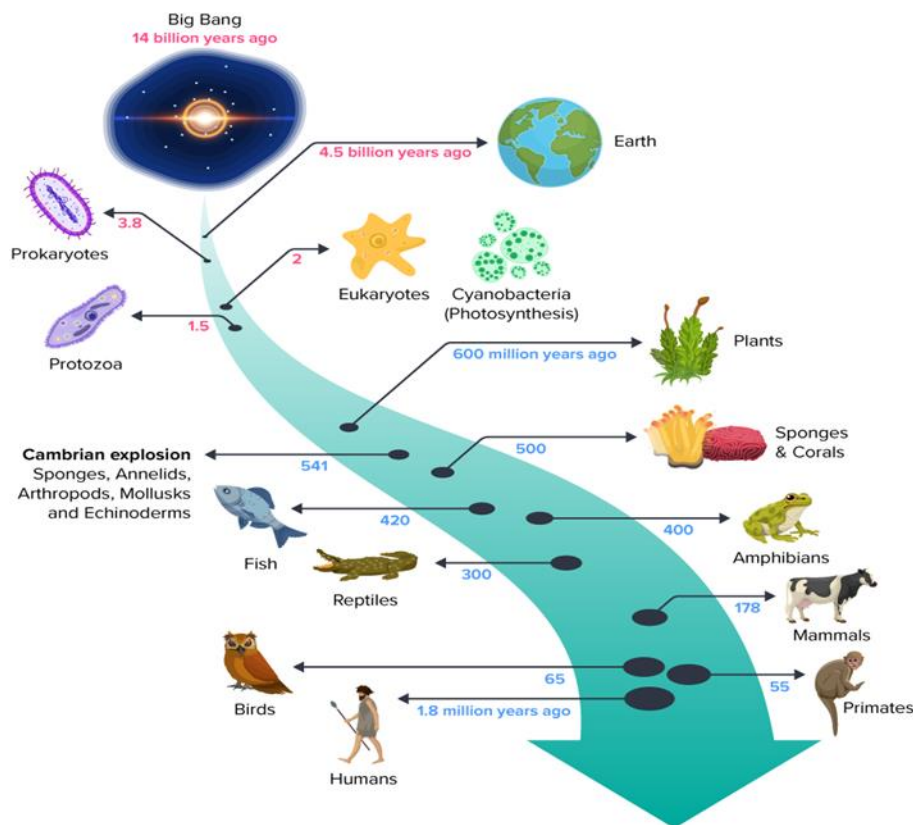
با تلاش برای پاک نگه داشتن آینه خرد، می‌توان به درک ژرف‌تر و دقیق‌تری از راستی ها دست یافت و زندگی ای خوش آهنگتر و هدفمندتر را بوجود آورد .

دوم - بازتاب راستینه دانشی ، در پیدایی جهان هستی

راهکار راستینه هستی شناسی خرد، پژوهش‌ریاری می‌رساند تا آموزش دانشورانه در مورد شناخت موجودات، موافق به داده های علمی و تحقیقی انجام پذیرد. اگر انسان بانگرش خردورزانه و بدور از آئین، ایمان و ایقان - به راستینه های خلقت و فرگشت بی اندیشد ، باید آموزش علمی و تجارب خردمندان دانش بشری را هوشمندانها را ج گذارد و مورد باریک اندیشی، دقت ژرف و رسیدگی قرار دهد.

روشن شدن راز های مرموز آفرینش و کشف راستینه های هستی بوسیله علم ، فلسفه و عرفان ، خیلی باارزش بوده و راه شناخت و آموزش بشری را بسوی چرخگاه جهش و ترکیب و تکامل سرشت پدیده ها باز می نماید.

بگونه نمونه : " دست آورد های غالب علمی ای که اکنون به اندیشه مه بانگ یا بیگ بنگ یاد می شود ، جهان هستی ما را نزدیک به **13,8 میلیارد سال** پیش از یک رویداد انفجاری بسیار داغ و متراکم به وجود آمده ، می‌پندارد .

این تصویر برگرفته شده از : تارنمای مرکز ملی تایید صلاحیت ایران

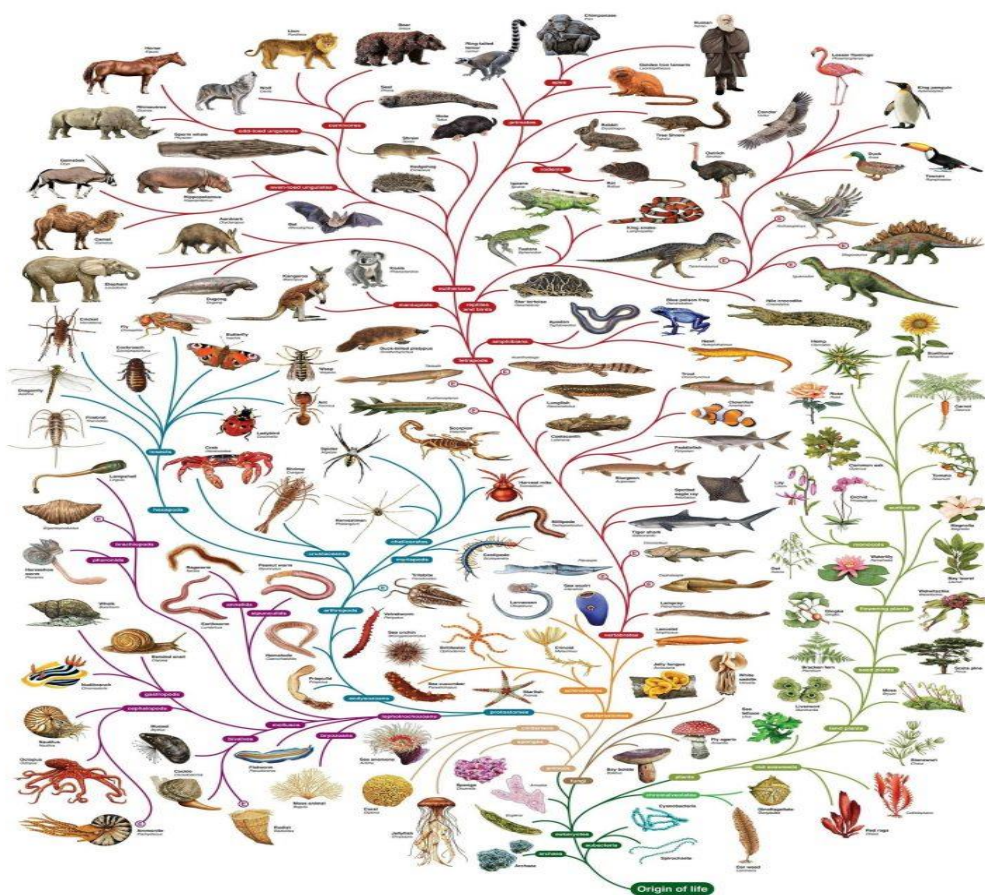
در فاز آغازین این رویداد انفجاری بیگ بنگ ، جهان (دنیا) بی اندازه داغ ، انباشته و پراورژی بود. باگذشت زمان این انرژی به ماده و تابش تبدیل شد و دنیا آغاز به گسترده‌گی و سرد شدن کرد . نزدیک به 380 هزار سال پس از بیگ بنگ ، دنیا به اندازه کافی سرد شده بود تا اتم ها بتوانند تشکیل یابند. تشکیل اتم هاراه را برای تشکیل نخستین ستاره هاهموار کرد . نخستین ستاره ها نزدیک به 100 تا 200 میلیون سال پس از انفجار بیگ بنگ تشکیل شدند . این ستاره های بزرگ و داغ ، ذرات سنگین تری را از راه فرآیند به نام هسته زایی تولید کردند .

زوال این ستاره های اولیه منجر به انتشار ذرات سنگین تر به فضای بین کهکشانی منجر شد . این هاپاره (ذرات) ها در نهایت برای تشکیل پسیینسل های ستاره ها و سیارات، از جمله سیاره ما زمین، مورد استفاده قرار گرفتند.

سیاره زمین نزدیک به **4/5 میلیارد سال پیش**، از یک شکل دایره گرد و غبار و گاز ، زیر فشار گرانش ، در فرآیند چرخش به دور خورشید تشکیل شد . در ابتدا، زمین داغ و پراز جهش و جنبش آتشفشانی بود . اما با گذشت زمان، خنک و سرد شد و پوسته جامد و سفت در آن شکل گرفت.

نخستین زنده جان نزدیک به **3/5 میلیارد سال پیش**، در اقیانوس های زمین پدیدار شد . از آن زمان، زیست تکامل یافته ، به اشکال بسیار گونه گونه تبدیل شده است . و تا به امروز، جهان همچنان در چگونگی گسترده‌گی و تکامل است .

فرگشت یا تغییروراثتی جانداران در فرآیند نسل های متوالی

برگرفته شده از : مزرعه گردش گری خورشید

دانشمندان بر بنیاد داده های دانش دست داشته ، تخمین می زنند که جهان تا 20 میلیارد سال دیگر به گستردگی خود ادامه خواهد داد. پس از آن، ممکن است گستردگی کند و در نهایت فرو بریزد. این تاریخچه علمی شکل گیری جهان هستی است که دانشمندان و خردورزان با استفاده از تجارب دانشی ، تاکنون به فهمایی و باز شناسی آن رسیده اند . هنوز چیزهای بیشماری در مورد جهان اولیه و تکامل آن وجود دارد که دانش بشری آنرا نمی داند ."

سوم - باورمندی ادیان، از پیدایی جهان هستی

برخلاف آموزه ها و اندیشه های علمی و فلسفی بشر نسبت به پیدایی جهان هستی ؛ جادارد که تا باور های ادیان در مورد چگونگی پیدایی جهان هستی را بترتیب قدامت آنها مورد تأمل قرار دهیم :

نخست - آموزش و آئین زرتشت (هزاره اول پیش از میلاد) نسبت به خلقت و آفرینش جهان هستی:

در کتاب مقدس اوستا ، بندهشن ، دینکرد و یشتا آمده : "آفریننده هستی آهورامزدا یاخدای یگانه است که از راه شش آفرینش نیک، جهان را به وجود آورده است. این شش آفرینش : آسمان، آب، زمین، گیاهان، جانوران و انسان را در برمی گیرد ."

در مورد آفرینش انسان در آئین زرتشت، انسان نخستین کیومرث نام دارد. پس از کیومرث، مثنی و مثنیانه به نام نخستین زوج بشر آفریده شدند.

دوم: باور های آئین هندوئیسم در مورد خلقت جهان هستی ، بقرار ذیل اند :

1 - در باورها و آموزش آئین هندوئیسم بر همان، خدای متعال به نام خالق جهان هستی شناخته شده وین مایه همه چیز است.

2 - در آئین هندوئیسم پراگرتی یا زیستگاه ابتدایی - هوشمندی است که جهان هستی بر پایه آن وجود دارد و عمل می کند .

3 - آموزش و باور های هندوئیسم به اندیشه چرخه کیهانی یقین دارد. این بدان مفهوم است که جهان هستی پیوسته در روند آفرینش ، همواره در نگهداری و ویرانی قرار دارد و بوسیله برهما (خدای یکتا) هدایت می شود.

4 - بر اساس باور ها و آموزش آئین هندوئیسم «تاتواها» 25 گوهر اساسی هستند که جهان هستی را تشکیل می دهند و شامل : آب، آتش، هوا، تولد، مرگ، والدین، خویشاوندان، ذهن، هوش، غرور، نفس، اراده، میل، گرسنگی، تشنگی، دانش، فضا، زمان، پیری، بیماری، ناآگاهی... و غیره می شوند.

سوم : در ادیان ابراهیمی، از جمله یهودیت، مسیحیت و اسلام، روایت های متفاوتی از پیدایش جهان هستی نیز وجود دارد که در کتب مقدس این ادیان مانند: تورات، انجیل و قرآن آمده اند.

در تمامی ادیان ابراهیمی خداوند ، به نام خالق یگانه جهان هستی شناخته می شود ، و اندیشه خلقت هستی در این ادیان از نیستی و نبود (عدم) آفریده شده است. شمار همراهات خلقت و تکوین در برخی روایات، مانند : **تورات و انجیل** ، شش روز برای آفرینش جهان هستی ذکر شده، که در روز اول، نور آفریده می شود. در روز دوم، آسمان از آب جدا می شود. در روز سوم، خشکی ها و دریاها شکل می گیرند و گیاهان آفریده می شوند. در روز چهارم، خورشید، ماه و ستارگان آفریده می شوند. در روز پنجم، پرندگان و ماهیان آفریده می شوند. در روز ششم، حیوانات خشکی و انسان آفریده می شوند.

به همین ترتیب در **قرآن** ، در مورد خلقت جهان هستی در سوره الحديد، آیه 4 آمده :

" هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ صَبِيحَتَهَا لَيْلَتُهَا سِتُّو لِعَدَالِ الْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلْجُفُ الْأَرْضُ صَوْمًا يُخْرِجُ مِنْهَا حُمْقًا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَغْرُرُ فِيهَا ۗ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ ۗ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ " این آیه به خلقت آسمان ها و زمین در شش روز اشاره می کند.

و در سوره یونس، آیه 3: در مورد خلقت زمین و آسمانها در شش روز بقرار ذیل اشاره شده است : إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأُمْرَ ۗ مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِلَهِهِ ۗ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ فَاعْبُدُوهُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ .

به همین گونه آیات دیگری در قرآن نیز به خلقت کوه ها و درختان و رزق های خداوندی در زمین اشاره دارند. باید تذکر داد که در ادیان ابراهیمی، تاریخ دقیقی برای پیدایش آدم بر روی زمین ارائه نشده است. با این جریان ، برخی روایات و تفاسیر قرآنی، دیرینگی انسان را تا ده ها هزار سال گمان می زنند.

برخی از مفسران یهودی با برآورد های که بر اساس نسل های ذکر شده در تورات انجام داده اند، دیرینگی زمین و انسان را نزدیک به 6000 سال تخمین می زنند.

توجه به این نکته واجب است که دیرینگی ذکر شده در متون دینی، لزوماً یافته‌های علمی و باستان‌شناسی همخوانی ندارد.

گواه‌ها و دست‌آوردهای علمی و دانشی و باستان‌شناسی بشر- نشان می‌دهد که دیرینگی و پیشینه انسان بر روی زمین خیلی بیشتر از ارقامی است که در متون دینی بیان گردیده است.

بر اساس دانش علمی و فلسفی برآورد‌ها آشکار ساخته‌اند که دیرینگی و پیشینه انسان امروزی نزدیک به 200 تا 300 هزار سال پیش می‌رسد.

تفسیر و برداشت از روایات آفرینش در آئینها و بویژه در ادیان ابراهیمی، با توجه به پیشرفت‌های علمی و دانش بشری، همواره مورد جدال و گفتگو بوده و خواهد بود. برخی باورمند‌اند که روایات آفرینش تنها جنبه نمادین و مینوی دارند و نباید آنها را به قسم و اژده و اژده تفسیر و تبیین کرد.